

VIA University
College

Afsluttende notat

Sproglærerprofilen på Læreruddannelsen i Aarhus, VIA University College

Line Møller Daugaard

Juni 2024

Forord

På Læreruddannelsen i Aarhus i VIA University College har vi siden 2018 udbudt en særlig Sproglærerprofil. Sproglærerprofilen opstod i kølvandet på den nationale strategi for styrkelse af fremmedsprog i uddannelsessystemet, som den daværende regering vedtog i november 2017. I strategien indgik et femårigt friuddannelsesforsøg fra 2018-2022, og Sproglærerprofilen blev udviklet som et led i dette friuddannelsesforsøg.

I dette afsluttende notat redegør vi for de samlede erfaringer med Sproglærerprofilen i forsøgsperioden. I notatets afsnit 1 redegør vi for baggrunden for Sproglærerprofilen og for den overordnede gennemførelse i lyset af den oprindelig ansøgning til friuddannelsesforsøget. I afsnit 2 går vi tættere på ansøgningens to centrale uddannelseselementer, Appetit på sprog og Sprogligt boost i tysk/fransk, før vi i det afsluttende afsnit 3 foretager en samlet vurdering og skitserer fremadrettede perspektiver.

Det afsluttende notat kan med fordel læses i forlængelse af de to tidligere og mere detaljerede statusnotater, henholdsvis Statusnotat 2020, som redegør for erfaringerne med de første to årgange på Sproglærerprofilen i perioden 2018-2020 og Statusnotat 2021, hvor fokus var på studieåret 2020/21.

Det afsluttende notat er udarbejdet af Line Møller Daugaard og retter sig til Uddannelses- og Forskningsministeriet i henhold til ministeriets svarbrev af 10. oktober 2018, ref.-nr. 18/031958-01.

God læselyst!

Line Møller Daugaard

Ph.d., docent i Sprogpædagogisk praksis og forskningsleder i forskningsprogrammet Sprog og literacy
VIA University College

1

Baggrund for og overordnet gennemførelse af Sproglærerprofilen på Læreruddannelsen i Aarhus

Afsættet for Sproglærerprofilen på Læreruddannelsen i Aarhus findes i den daværende regerings *Strategi for styrkelse af fremmedsprog i uddannelsessystemet*, som blev vedtaget i november 2017 (jf. <https://ufm.dk/publikationer/2017/filer/strategi-for-styrkelse-af-fremmedsprog-i-uddannelsessystemet.pdf>). Strategien rummer to overordnede målsætninger:

Målsætning 1: Flere elever og studerende skal vælge fremmedsprog og opnå solide sprogkompetencer udover engelsk.

Målsætning 2: Sproguddannelserne skal være fagligt stærke og relevante uddannelser, der tiltrækker og fastholder de dygtigste studerende. Det gælder også sprogundervisningen på læreruddannelserne.

Blandt de syv centrale initiativer i strategien er et såkaldt friuddannelsesforsøg målrettet læreruddannelsens fremmedsprogfag og universiteternes sproguddannelser. Friuddannelsesforsøget beskrives i strategien som følger:

Der etableres et femårigt friuddannelsesforsøg for læreruddannelsernes fremmedsprogfag og universiteternes sproguddannelser med henblik på at styrke kvaliteten og tiltrække flere dygtige studerende

Universiteternes og professionshøjskolernes sprogmiljøer har efterspurgt videre rammer til at udfolde nye tiltag, der understøtter højere kvalitet på og bedre samarbejde mellem sproguddannelserne. Regeringen vil gerne styrke muligheden for at udvikle og afprøve nye tiltag ved at udvide rammerne for læreruddannelsernes fremmedsprogfag og universiteternes sproguddannelser med henblik på at styrke kvaliteten. Det kan f.eks. være tilpasninger i retskravet, hvor det af faglige hensyn vurderes, at det kan styrke kvaliteten af den studerendes faglige udbytte eller særlige fagkombinationer, samarbejder og forløb uden forudgående akkreditering. Der etableres derfor et friuddannelsesforsøg, som gennemføres i perioden 2018-2022, hvorefter der vil blive samlet op på erfaringer og resultater. Målet er at understøtte den fremtidige forsyning af sproglærere og øge kvaliteten på sproguddannelserne.

Sproglærerprofilen på Læreruddannelsen i Aarhus er et led i dette friuddannelsesforsøg. Profilen er forankret på læreruddannelsen, men dele af den er baseret på et samarbejde mellem VIA og sprogmiljøerne på AU og udspringer af en fælles ansøgning til friuddannelsesforsøget, som blev indsendt til Uddannelses- og Forskningsministeriet i juni 2018. Ansøgningen tog afsæt i en fælles kortlægning af udfordringer og muligheder på tværs af de gældende uddannelsesstrukturer, og den byggede på en forståelse af, at fælles udfordringer på sprogområdet kræver samarbejde om fælles løsninger. Ansøgningen byggede således på et gryende samarbejde om fremmedsprog mellem VIA og AU, og dette samarbejde sigtede den fælles ansøgning mod at intensivere og udvide.

I tabel 1 herunder ses en oversigt over de uddannelseselementer, som blev skitseret i den oprindelige ansøgning. Som det fremgår, kunne nogle af de skitserede tiltag gennemføres inden for rammerne af de eksisterende uddannelser, mens andre ville kræve dispensation til rammeudvidelse. Det gælder for ansøgningens to centrale elementer, modulerne Appetit på sprog og Sprogligt boost i tysk/fransk, som er markeret med lysegult.

Tabel 1: Elementer i fælles dispensationsansøgning, juni 2018

	Organisering	Struktur
Nyt undervisningsmodul: Appetit på sprog	Læreruddannelsen i Aarhus	Kræver rammeudvidelse på 5 ECTS
Nyt undervisningsmodul: Sprogligt boost i tysk/fransk	Samarbejde mellem VIA og AU	Kræver rammeudvidelse på 5 ECTS
Nyt valgmodul: Spansk i skolen	Delvist samarbejde mellem VIA og AU	Kan gennemføres inden for eksisterende rammer
Nyt valgmodul: Indvandrersprog som valgfag	Læreruddannelsen i Aarhus	Kan gennemføres inden for eksisterende rammer
Sprogmoduler på tværs	Samarbejde mellem VIA og AU	Kan gennemføres inden for eksisterende rammer

Vi modtog i oktober 2018 Uddannelses- og Forskningsministeriets svar på ansøgningen. Af svaret fremgik, at ministeriet godkendte forsøget med Sproglærerprofilen på Læreruddannelsen i Aarhus, inklusiv den søgte rammeudvidelse, men afslog ansøgningen om rammeudvidelse på AU med henvisning til, at der ikke i universitetsloven er hjemmel til en sådan dispensation. Denne strukturelle ulighed har været et vilkår for samarbejdet gennem forsøgsperioden. Det skal også bemærkes, at der som udgangspunkt ikke var knyttet nogen form for hverken drifts- og udviklingsmidler til friuddannelsesforsøget. De ekstra udgifter til udvikling, drift og evaluering af de forskellige uddannelseselementer har således påhvilet VIA og AU inden for de eksisterende budgetter – dog fra 2022 med væsentlig økonomisk støtte fra den pulje til løft af tysk og fransk i de videregående uddannelser, som Regeringen og Folketingets partier vedtog i december 2021 (jf. <https://ufm.dk/aktuelt/pressemeddelelser/2021/politisk-flertal-vil-lofte-studerendes-evner-i-tysk-og-fransk>). Endelig har Sproglærerprofilen som det øvrige uddannelsessystem været kraftigt påvirket af coronapandemien, og særligt i studieårene 2020/2021 og 2021/2022 har skiftende coronarestriktioner sat deres naturlige præg på aktiviteterne i Sproglærerprofilen.

Uagtet de strukturelle forhindringer og coronabenspænd var erfaringerne fra de første to årgange på Sproglærerprofilen så gode, at Læreruddannelsen i Aarhus i november 2020 søgte om en forlængelse af forsøgsperioden til udgangen af 2023. Den oprindelige fælles ansøgning til friuddannelsesforsøget dækkede 4 udbud af Appetit på sprog og 3 udbud af Sprogligt boost i tysk/fransk inden for forsøgsperioden 2018-2022. Denne model ville imidlertid indebære, at årgang 2021 på Sproglærerprofilen alene ville kunne få Appetit på sprog, der er placeret på læreruddannelsens 1. år og ikke Sprogligt boost i tysk/fransk, som er placeret på læreruddannelsens 2. år. Forlængelsen af forsøgsperioden ville således gøre det muligt at gennemføre Sproglærerprofilens to centrale uddannelseselementer Appetit på sprog og Sprogligt boost i tysk/fransk i fem fulde gennemløb som illustreret i tabel 2 herunder. Pilene markerer sammenhængen mellem de to centrale uddannelseselementer for den enkelte årgang af lærerstuderende, og det oprindelige forløb i forsøgsperioden er markeret med gule farver, mens udvidelsen er markeret med grønt:

Tabel 2: Forlængelse af forsøgsperioden

	2018		2019		2020		2021		2022		2023
	studieåret 18/19		studieåret 19/20		studieåret 20/21		studieåret 21/22		studieåret 22/23		23/24
	efterår	forår	efterår	forår	efterår	Forår	efterår	Forår	efterår	forår	efterår
Appetit på sprog											
Sprogligt boost i tysk/fransk											
	Årgang 18		Årgang 19		Årgang 20		Årgang 21		Årgang 22		

Anmodningen om forlængelse af forsøgsperioden blev imødekommet i januar 2021, og Sproglærerprofilen på Læreruddannelsen i Aarhus er således gennemført i fem fulde gennemløb som illustreret i tabel 2.

Tabel 3 på næste side illustrerer i oversigtsform gennemførelsen af Sproglærerprofilen i sin helhed i den udvidede forsøgsperiode fra 2018-2022/23. Uddannelseselementer planlagt i ansøgningen er markeret med gul, mens elementer, der ligger ud over den oprindelige ansøgning, er markeret med grøn. Elementer, som blev beskrevet i ansøgningen, men som ikke har været prioriteret udbudt, er markeret med grå.

Tabel 3: Overordnet gennemførelse af ansøgningens uddannelseselementer i den udvidede forsøgsperiode

	2018		2019		2020		2021		2022		2023	2024
	efterår	forår	efterår	forår	efterår	forår	efterår	forår	efterår	forår		efterår
	studieåret 18/19		studieåret 19/20		studieåret 20/21		studieåret 21/22		studieåret 22/23			studieåret 2023/24
Appetit på sprog	GENNEM-FØRT		GENNEM-FØRT		GENNEM-FØRT		GENNEM-FØRT		GENNEM-FØRT			
Sprogligt boost i tysk			GENNEM-FØRT		GENNEM-FØRT		GENNEM-FØRT		GENNEM-FØRT			GENNEM-FØRT
	NCFF-PROJEKT GENNEMFØRT (I)					NCFF PROJEKT GENNEM-FØRT (II)						
Sprogligt boost i fransk			fransk ikke oprettet på årgang 2018, ingen Sprogligt boost		fransk oprettet på årgang 2019, Sprogligt boost udskudt til forår 21		GENNEM-FØRT	fransk ikke oprettet på årgang 2020, ingen Sprogligt boost		fransk oprettet på årgang 21, Sprogligt boost udskudt til efterår 23		GENNEM-FØRT (alternativt format)
							NCFF PROJEKT GENNEM-FØRT					
Valgmodul Spansk i skolen			UDBUDT, IKKE OPRETTET		UDBUDT, IKKE OPRETTET			UDBUDT, IKKE OPRETTET		UDBUDT, IKKE OPRETTET		
					NCFF-PROJEKT GENNEMFØRT				LOKALT FoU-PROJEKT GENNEMFØRT			
Valgmodul Indvandrersprog som valgfag					IKKE PRIORITERET UDBUDT			IKKE PRIORITERET UDBUDT				
Sprogmoduler på tværs	IKKE PRIORITERET UDBUDT											

Som det fremgår af tabel 3, er **Appetit på sprog**, der fungerer som introduktionsmodul til Sproglærerprofilen og er placeret på læreruddannelsens 1. år, gennemført som planlagt fem gange i efteråret 2018, 2019, 2020, 2021 og 2022.

Sprogligt boost i tysk, som gennemføres i samarbejde mellem VIA og AU, er ligeledes gennemført som planlagt fem gange i efteråret 2019, 2020, 2021, 2022 og 2023.

Det tilsvarende modul i fransk, **Sprogligt boost i fransk**, er ikke gennemført i samme omfang. Hvor det hvert år har været muligt at oprette tysk som undervisningsfag på Læreruddannelsen i Aarhus, har det kun to gange i perioden været muligt at oprette fransk. Sprogligt boost er således gennemført på årgang 2019 (afviklet i foråret 2021) og på årgang 2021 (afviklet i efteråret 2023) – i 2021 i et samarbejde mellem VIA og AU i et nyudviklet fuldt digitalt format og i efteråret 2023 i et alternativt format med et integreret sprogophold i Frankrig og alene henvendt til VIA-studerende.

Ansøgningens to centrale uddannelseselementer er således gennemført enten som planlagt eller i det omfang og på de måder, som har været mulige. Til gengæld stod det hurtigt klart, at den oprindelige intention om at styrke de studerendes muligheder for at læse eksisterende **sprogmoduler på tværs** af uddannelserne var logistisk vanskelig at realisere, og det blev derfor besluttet at prioritere de to centrale uddannelsesmenter. Det samme gælder det skitserede valgmodul om **indvandrersprog som valgfag**, der var planlagt udbudt to gange i forsøgsperioden. Her blev det tidligt i forløbet besluttet i stedet at prioritere udvikling af et valgmodul i **spansk** i samarbejde med AU. Dette valgmodul har været udbudt i 2019, 2020, 2021 og 2022, men uden tilstrækkelige tilmeldinger til at oprette modulet. I stedet har spansk fået en fremtrædende placering i introduktionsmodulet Appetit på sprog.

Gennem forsøgsperioden er der udviklet en række understøttende tiltag og initiativer. Det gælder eksempelvis tilknytningen af en studieassistent til Appetit på sprog, rekrutteret blandt de tidligere deltagende studerende, og oprettelsen af et aktivitetsudvalg, som samler studerende fra forskellige årgange, og som har ansvar for løbende at udvikle relevante arrangementer for lærerstuderende på Sproglærerprofilen på tværs af sprogfag og årgange. Begge tiltag er udførligt beskrevet i Statusnotat 2020 og 2021.

Endelig er det sideløbende med udvikling og drift af Sproglærerprofilen i forsøgsperioden lykkedes at gennemføre adskillige forsknings- og udviklingsprojekter, som ikke var forudsat i ansøgningen, som har bidraget betydeligt til den løbende udvikling og kvalificering af profilen. Disse projekter var markeret med grøn i tabel 3 og fremgår af tabel 4 på næste side.

Table 4: Supporting research- and development projects

Project title	Participants	Period	Funding
Sprogligt boost i tysk - et nyskabende samarbejde mellem læreruddannelsens og universitetets sprogfag (del I)	<ul style="list-style-type: none"> • Juljana Hjorth Jakobsen, VIA • Line Møller Daugaard, VIA • Julia Feller, AU • Katja Gorbahn, AU 	2019-20	NCFF, Det Nationale Center for Fremmedsprog
Sprogligt boost i tysk - et nyskabende samarbejde mellem læreruddannelsens og universitetets sprogfag (del II, tillægsprojekt)	<ul style="list-style-type: none"> • Juljana Hjorth Jakobsen, VIA • Line Møller Daugaard, VIA • Julia Feller, AU 	2021	NCFF, Det Nationale Center for Fremmedsprog
Ud med sproget! Et digitalt Sprogligt boost i fransk på tværs af læreruddannelse og universitet	<ul style="list-style-type: none"> • Nina Hauge Jensen, VIA • Line Møller Daugaard, VIA • Bente Mosgaard Jørgensen, AU 	2021	NCFF, Det Nationale Center for Fremmedsprog
Spansklærere på sprogvisit	<ul style="list-style-type: none"> • Ida Gyde, VIA • Line Møller Daugaard, VIA • Spansklærere i folkeskole, ungdomsskole, modersmålsundervisning og ungdomsuddannelse 	2020-22	NCFF, Det Nationale Center for Fremmedsprog
Spansk i efterskolen	<ul style="list-style-type: none"> • Ida Gyde, VIA 	2022-24	VIA University College, forskningsprogram for Sprog og literacy

Three projects are directly linked to the development of the German/French language boost and involve teachers from both VIA and AU, while two projects are linked to the work with Spanish. The supporting research- and development projects will be returned to in the final evaluation in section 3 of the report. First, we go in section 2 more closely to the central education elements of the language teacher profile, Appetit på sprog og Sprogligt boost i tysk/fransk.

2

Sproglærerprofilen i tal: Tæt på Appetit på sprog og Sprogligt boost i tysk/fransk

I dette afsnit går vi tættere på Sproglærerprofilens to centrale uddannelseselementer, Appetit på sprog og Sprogligt boost i tysk/fransk, før vi i afsnit 3 foretager en samlet vurdering af arbejdet med Sproglærerprofilen på Læreruddannelsen i Aarhus og skitserer fremadrettede perspektiver.

Appetit på sprog

På læreruddannelsens 1. år deltager studerende på Sproglærerprofilen i Appetit på sprog. Det er et tværsprogligt og tværfagligt forløb, som ligger ud over de studerendes ordinære uddannelsesforløb, og som samler lærerstuderende med dansk (udskoling) og engelsk som deres første undervisningsfag og fungerer som indgang til Sproglærerprofilen. I forsøgsperioden har i alt 146 lærerstuderende deltaget i Appetit på sprog. De studerendes fordeling på årgang, undervisningsfag og køn fremgår af tabel 5 herunder:

Tabel 5: Deltagelse i Appetit på sprog

	Årgang 2018	Årgang 2019	Årgang 2020	Årgang 2021	Årgang 2022	Total
Antal studerende på Sproglærerprofilen*	34	41	24	32	15	146
heraf studerende med dansk 1. undervisningsfag	24	24	13	25	11	97 (66%)
heraf studerende med engelsk 1. undervisningsfag	10	17	11	7	4	49 (34%)
heraf kvindelige studerende	25	31	20	26	11	113 (77%)
heraf mandlige studerende	9	10	4	6	4	33 (23%)
Antal optagne studerende**	496	494	496	473	437	

*Antallet opgjort som studerende, der har gennemført Appetit på sprog

**Antallet opgjort pr. 1.10 i optagsåret

Den gennemsnitlige holdstørrelse i Appetit på sprog er 29 studerende, hvilket dækker over en vis variation fra år til år – fra 15 studerende på den hidtil mindste årgang 2022 til 41 på årgang 2019. Den lavere tilslutning på årgang 2022 må ses i lyset af, at der netop dette år for første gang i en årrække ikke var fuldt optag på Læreruddannelsen i Aarhus og dermed var færre studerende på årgangen som helhed. Som tabel 5 viser, har der på alle årgange været en overvægt af studerende med dansk som 1. undervisningsfag i forhold til studerende med engelsk som 1. undervisningsfag, og samlet set har ca. 2/3 af de studerende på Sproglærerprofilen dansk og 1/3 engelsk. Der er ligeledes en overvægt af kvindelige studerende på Sproglærerprofilen, hvilket svarer til den generelle tendens i sprogfagene i læreruddannelsen.

Samlet set er Sproglærerprofilen størrelsesmæssigt på niveau med de to øvrige profillinjer, som har eksisteret på Læreruddannelsen i Aarhus i forsøgsperioden; henholdsvis en naturfagsprofil og specialpædagogisk profil. Dette vurderer vi som særdeles tilfredsstillende – også i lyset af, at det ikke på andre af landets læreruddannelser er lykkedes at oprette et stabilt udbud af en tilsvarende sproglærerprofil i perioden. På Læreruddannelsen i Aarhus er Sproglærerprofilen den eneste profil, der fortsætter i den nye læreruddannelse, som trådte i kraft i august 2023.

Sproglærerprofilen er således lykkedes med at tiltrække lærerstuderende med interesse for sprog. Samtidig synes Sproglærerprofilen at tiltrække et særligt udsnit af de lærerstuderende på Læreruddannelsen i Aarhus. Det afspejles i det karaktergennemsnit fra adgangsgivende ungdomsuddannelse, som de studerende på Sproglærerprofilen søger ind på læreruddannelsen med. I tabel 6 herunder sammenholdes karaktergennemsnit fra adgangsgivende ungdomsuddannelse blandt lærerstuderende på Sproglærerprofilen med karaktergennemsnittet på årgangen som helhed:

Tabel 6: Karaktergennemsnit ved optagelse på læreruddannelsen

	Årgang 2018	Årgang 2019	Årgang 2020	Årgang 2021	Årgang 2022
Karaktergennemsnit på årgangen	7,1	7,2	7,0	7,2	7,2
Karaktergennemsnit på Sproglærerprofilen	7,8	8,3	7,2	8,0	9,8

Som det fremgår, er karaktergennemsnittet blandt de studerende på Sproglærerprofilen på alle fem årgange højere end på årgangen i almindelighed – nogle år marginalt, andre år mere markant.

Sprogligt boost i tysk/fransk

Sproglærerprofilens andet centrale element er Sprogligt boost i tysk/fransk. Som allerede nævnt er Sprogligt boost i tysk gennemført fem gange i forsøgsperioden, jf. tabel 7 på næste side:

Tabel 7: Sprogligt boost i tysk

Hvornår	Undervisere	Studerende	Format
Efterår 2019 (årgang 2018)	<ul style="list-style-type: none"> • Juljana Hjorth Jacobsen, VIA • Julia Feller, AU + Annika Kamm (DAAD-sprogassistent, AU) 	18 fra VIA, 22 fra AU	Fuldt fysisk og fælles undervisning
Efterår 2020 (årgang 2019)	<ul style="list-style-type: none"> • Juljana Hjorth Jacobsen, VIA • Julia Feller, AU + Doris Harling (DAAD-sprogassistent, AU) 	13 fra VIA, 14 fra AU	Komplekst hybridformat
Efterår 2021 (årgang 2020)	<ul style="list-style-type: none"> • Juljana Hjorth Jacobsen, VIA • Julia Feller, AU + Julia Elisabeth Ernst (DAAD-sprogassistent, AU) 	16 fra VIA, 8 fra AU	Fuldt fysisk og fælles undervisning
Efterår 2022 (årgang 2021)	<ul style="list-style-type: none"> • Juljana Hjorth Jacobsen, VIA • Julia Feller, AU + Cornelia Clara Kurek (DAAD-sprogassistent, AU) 	28 fra VIA, 24 fra AU	Fuldt fysisk og fælles undervisning
Efterår 2023 (årgang 2022)	<ul style="list-style-type: none"> • Juljana Hjorth Jacobsen, VIA • Julia Feller, AU (ingen DAAD-sprogassistent, AU) 	20 fra VIA, 21 fra AU	Fuldt fysisk og fælles undervisning

I forsøgsperioden har i alt 95 lærerstuderende fra VIA og 89 tyskstuderende fra AU deltaget i Sprogligt boost i tysk. For Sprogligt boost i fransk er antallet af deltagende studerende naturligt lavere, da Sprogligt boost i fransk kun har været gennemført to gange, jf. tabel 8:

Tabel 8: Sprogligt boost i fransk

Hvornår	Undervisere	Studerende	Format
Forår 2021 (årgang 19)	<ul style="list-style-type: none"> • Nina Hauge Jensen, VIA • Bente Mosgaard Jørgensen, AU 	6 fra VIA, 14 fra AU	Fuldt digitalt
Efterår 2023 (årgang 21)	<ul style="list-style-type: none"> • Camilla Østergaard Nielsen, VIA • Rikke Hjorth Hvillum, VIA/Skovvangskolen 	4 fra VIA	Alternativt format: Særligt tilrettelagt modul med studieophold i Frankrig, kun for VIA-studerende

Forskellene på deltagelsen i Sprogligt boost i tysk og fransk må ses i lyset af de to fags stilling og vilkår som undervisningsfag. Tysk har

på Læreruddannelsen i Aarhus gennem en årrække haft stabil og høj søgning, og det gælder også i forsøgsperioden, hvor der hvert år har kunnet oprettes et hold i tysk med en variation i holdstørrelse fra 22-34 studerende, jf. tabel 9:

Tabel 9: Studerende i tysk

	Årgang 2018	Årgang 2019	Årgang 2020	Årgang 2021	Årgang 2022
Studerende på årgangen i alt med tysk som undervisningsfag	22	24	34	30	26
heraf studerende fra Sproglærerprofilen	8	6	13	13	4

For fransk som undervisningsfag er situationen en ganske anden. Som det fremgår af tabel 10 herunder, har det kun på årgang 2019 og årgang 2021 været muligt at oprette egentlige nye hold i fransk. I de mellemliggende år er der i det omfang, det har kunnet lade sig gøre, udviklet kreative løsninger med samlæsning og indslusning på eksisterende hold for enkelte studerende:

Tabel 10: Studerende i fransk

	Årgang 2018	Årgang 2019	Årgang 2020	Årgang 2021	Årgang 2022
Studerende på årgangen, der ønsker fransk	4	8	2	8	2
heraf studerende fra Sproglærerprofilen	0	3	0	6	1
Fransk oprettet som undervisningsfag	nej	ja	samlæsning/ indslusning på eksisterende hold	ja	samlæsning/ indslusning på eksisterende hold

Men selv med stor fleksibilitet og markant institutionel og økonomisk opbakning er det yderst vanskeligt at sikre et stabilt udbud af fransk. Når antallet af uddannede fransklærere fra Læreruddannelse i Aarhus ses i et længere tidsperspektiv end den femårige forsøgsperiode, fremtræder udfordringen tydeligt. Tabel 11 på næste side viser antallet af lærerstuderende på Læreruddannelsen i Aarhus, der har afsluttet linjefag i fransk (før LU13) eller undervisningsfag i fransk (i LU13) i perioden 2010-2024:

Tabel 11: Studerende, der afslutter linjefag/undervisningsfag i fransk

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	1	-	-	-	-	-	7	3	1	3	-	7	-	4

Tallene inkluderer lærerstuderende på ordinær uddannelse, merituddannelse, åben uddannelse og fra alle læreruddannelsessteder i VIA og i et enkelt tilfælde en studerende fra en anden professionshøjskole og viser tydeligt, at der er sendt et forsvindende lavt antal fransklærere ud i skolen siden 2010.

Det er imidlertid afgørende at se dette antal i lyset af det antal lærerstuderende, der har haft fransk i adgangsgivende ungdomsuddannelse og dermed har reel mulighed for at vælge fransk som undervisningsfag i læreruddannelsen, hvor adgangskravet er fransk på B-niveau. Tabel 12 giver et indblik i de sprogkompetencer, som de lærerstuderende på Læreruddannelsen i Aarhus har med sig ind i læreruddannelsen – både i fransk og øvrige sprog. Oversigten viser, hvor mange af de nyoptagne lærerstuderende på Læreruddannelsen i Aarhus, der gennem forsøgsperioden har haft henholdsvis engelsk, tysk, spansk og fransk på minimum B-niveau i deres adgangsgivende ungdomsuddannelse:

Tabel 12: Sprogfag fra adgangsgivende ungdomsuddannelse

	Årgang 2018	Årgang 2019	Årgang 2020	Årgang 2021	Årgang 2022
Optagne studerende med engelsk på minimum B-niveau	493	494	472	489	426
Optagne studerende med tysk på minimum B-niveau	262	225	239	266	219
Optagne studerende med spansk på minimum B-niveau	104	117	107	98	100
Optagne studerende med fransk på minimum B-niveau	32	28	38	44	30

Som det fremgår, er tallene relativt stabile over den femårige periode. Tabellen viser, at stort set alle optagne studerende har engelsk på minimum B-niveau. Omtrent halvdelen af de lærerstuderende har tysk på adgangsgivende niveau, og omkring hver femte nye lærerstuderende har spansk. Spansk eksisterer imidlertid ikke som permanent undervisningsfag i læreruddannelsen og i grundskolen primært som etårigt valgfag efter udløbet af en forsøgsordning med spansk som treårigt valgfag i folkeskolens 7.-9. klasse. Fra andelen af studerende med spanskkompetencer er der et markant spring til fransk, som kun omkring 7% svarende til hver 14. optagne lærerstuderende på Læreruddannelsen i Aarhus, har haft på sin adgangsgivende ungdomsuddannelse.

Søgningen til tysk og fransk i læreruddannelsen må ses i lyset af disse tal og viser med al ønskelig tydelighed, at situationen for fransk på Læreruddannelsen i Aarhus må tolkes i sammenhæng med fransk i det resterende uddannelsessystem. Franskfaget befinder sig på

landsplan og på tværs af uddannelsessystemet i en negativ spiral. I grundskolen udbyder relativt få skoler uden for Storkøbenhavn og de større byer fransk fra 5. klasse, og i Region Midtjylland udbydes fransk kun i 5 af 19 kommuner. Det lave og geografisk skæve udbud afspejler en strukturel ulighed, der opstår, fordi folkeskolelovgivningen pålægger skolerne at udbyde tysk, men gør det valgfrit, om man ligeledes vil udbyde fransk fra 5. klasse. Det vælger mange skoler *ikke* at gøre – særligt mindre skoler uden for de større byer. Det medfører, at kun få elever har mulighed for at vælge fortsætterfransk i gymnasiet. Generelt bliver det vanskeligere og vanskeligere for regionens gymnasier at oprette franskhold, hvilket svækker rekrutteringsgrundlaget til franskfaget på både universiteter og i læreruddannelsen. I læreruddannelsen oplever de studerende, at få af deres praktikskoler udbyder fransk, hvilket ligeledes kan have negativ indflydelse på motivationen for at vælge fransk som undervisningsfag, og omvendt påvirker det naturligvis det mulige udbud af fransk i skolen negativt, at der kommer så få nyuddannede lærere med fransk ud fra læreruddannelsen.

Den særlige udfordring knyttet til fransk kan således ikke løses inden for rammerne af en sproglærerprofil. Sproglærerprofilen på Læreruddannelsen i Aarhus har bidraget afgørende til at skabe positiv opmærksomhed på fransk, og en række nye tiltag og initiativer er iværksat inden for eller i kølvandet på Sproglærerprofilen. Men et stabilt og bæredygtigt udbud af fransk i læreruddannelsen kræver øget samarbejde – mellem læreruddannelsesstederne i VIA, mellem landets professionshøjskoler, mellem professionshøjskoler og universiteter og mellem aktører på tværs af uddannelsessystemet, ligesom de strukturelle barrierer må adresseres både nationalt, regionalt og lokalt. Denne udfordring udgør et centralt opmærksomhedspunkt i det fremtidige arbejde med Sproglærerprofilen. Dette fremadrettede arbejde beskriver vi i afsnit 3 med afsæt i en samlet vurdering af Sproglærerprofilen i forsøgsperioden.

3

Samlet vurdering og fremadrettede perspektiver

Vores overordnede vurdering er, at Sproglærerprofilen på Læreruddannelsen i Aarhus er en sjælden, men vigtig solstrålehistorie i et trængt fremmedsprogsfelt. Den store og stabile interesse for Sproglærerprofilen blandt de lærerstuderende på Læreruddannelsen i Aarhus fungerer som et overbevisende modbillede til den udbredte fortælling om vigende interesse for sprogfagene blandt danske unge.

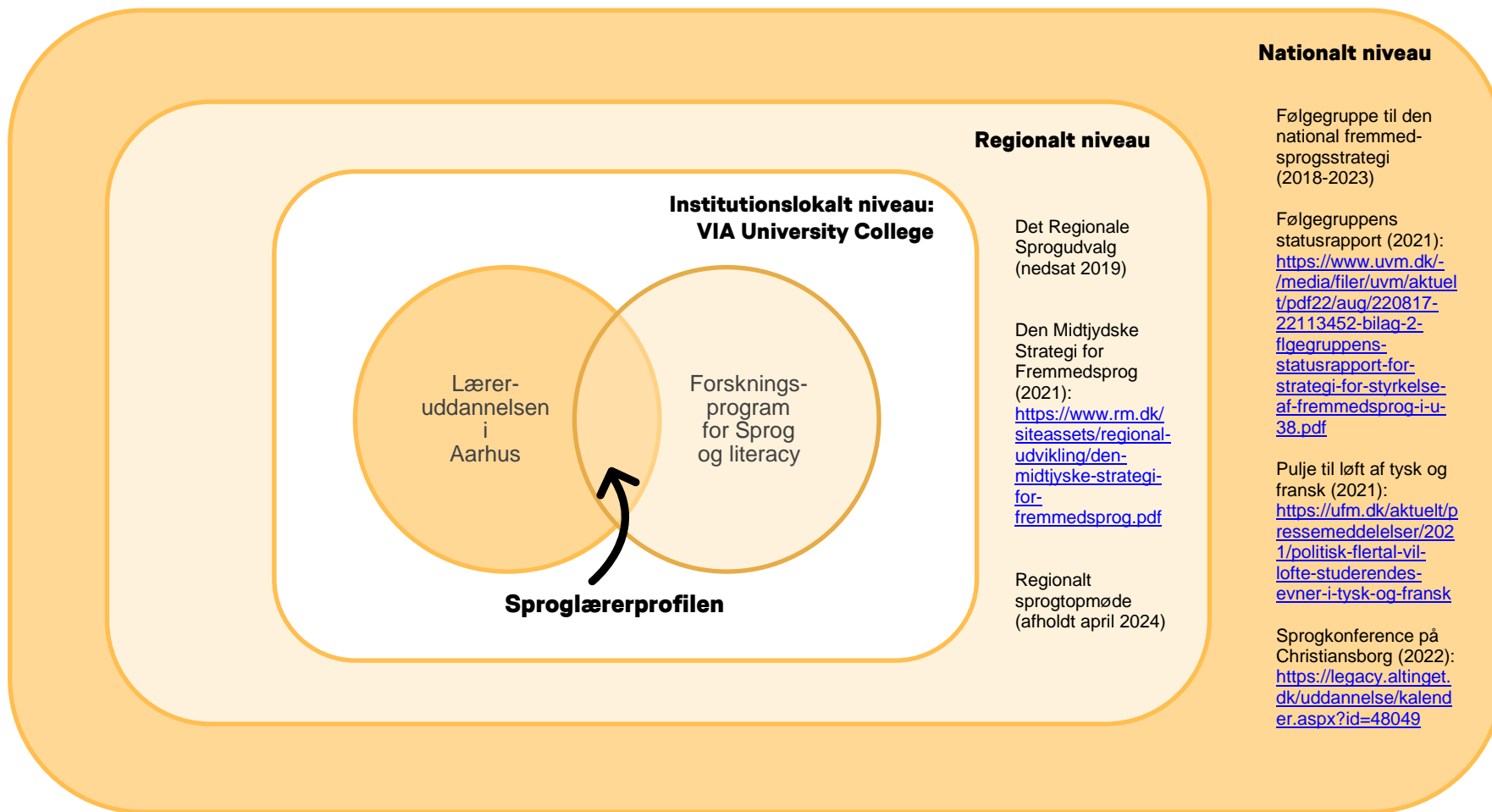
Erfaringerne fra Sproglærerprofilen demonstrerer, at der er interesse for sprog blandt de lærerstuderende, og at der er mange lærerstuderende, der både kan og vil gøre en ekstra indsats for at specialisere sig som sproglærer, hvis der tilrettelægges en attraktiv og meningsfuld profil, der giver dem mulighed for det. Forskellene i adgangsgivende karakterer tyder desuden på, at Sproglærerprofilen i vid udstrækning lykkes med at tiltrække dygtige studerende til sprogfagene. Sproglærerprofilen har således ydet afgørende bidrag til begge grundlæggende målsætninger i den nationale fremmedsprogsstrategi:

Målsætning 1: Flere elever og studerende skal vælge fremmedsprog og opnå solide sprogkompetencer udover engelsk.

Målsætning 2: Sproguddannelserne skal være fagligt stærke og relevante uddannelser, der tiltrækker og fastholder de dygtigste studerende. Det gælder også sprogundervisningen på læreruddannelserne.

Vi vurderer den overordnede gennemførelsesgrad i forsøgsperioden som særdeles tilfredsstillende. Denne vurdering understøttes af, at der gennem hele forsøgsperioden har været bred interesse for de foreløbige erfaringer med Sproglærerprofilen på Læreruddannelsen i Aarhus. Sproglærerprofilen har været præsenteret for potentielle kommende lærerstuderende i forbindelse med U-Days og ved arrangementer for stx-elever i regi af Akademiet for Talentede Unge (ATU) i Region Midtjylland. Sproglærerprofilen har ligeledes været præsenteret ved diverse nationale arrangementer i læreruddannelsesregi, i forbindelse med NCFE-arrangementer, til sprogkonference på Christiansborg og ved forskningskonferencer. Erfaringerne har ligeledes løbende været bragt i spil i relevante fora på nationalt og regionalt niveau, eksempelvis i den nationale følgegruppe til regeringens fremmedsprogsstrategi og i Det Regionale Sprogudvalg i Region Midtjylland. VIA og AUs samarbejde om Sprogligt boost i tysk/fransk har bidraget til at skabe den politiske opmærksomhed på området, som i 2021 blev udmøntet i en særlig pulje til løft af tysk og fransk i de videregående uddannelse.

I Figur 1 herunder illustreres samspillet mellem det institutionslokale uddannelsesudbud, det regionale og det nationale niveau:

Figur 1: Sproglærerprofilen - samspil og synergi på institutionslokalt, regionalt og nationalt niveau

På det institutionslokale niveau har arbejdet med Sproglærerprofilen gennem forsøgsperioden skabt en fornyet opmærksomhed på sprog og sprogundervisning på Læreruddannelsen i Aarhus – ikke bare inden for de enkelte sprogfag, men på tværs af sprogfag og i et

samarbejde med AU. Arbejdet i forsøgsperioden har givet værdifulde erfaringer og et solidt grundlag for at integrere profilen i det ordinære uddannelsesudbud efter forsøgsperiodens ophør. Som allerede nævnt er Sproglærerprofilen den eneste af de tre profillinjer, som har eksisteret på Læreruddannelsen i Aarhus i forsøgsperioden, der fastholdes og videreudvikles inden for rammerne af den nye læreruddannelse, som trådte i kraft i august 2023. Det skete i første omgang som en overgangsordning på årgang 2023, hvor 27 lærerstuderende gennemførte Appetit på sprog, og det konsolideres fra årgang 24, hvor Sproglærerprofilen udbydes i opdateret version, fuldt integreret i det ordinære uddannelsesudbud (<https://www.via.dk/uddannelser/laerer/profil-sproglarer>). Til det formål er der nedsat en lokal arbejdsgruppe, der involverer sprogundervisere fra læreruddannelsens forskellige sprogfag, og som samarbejder tæt med ledelse, studieadministration, skemalægning og kommunikation for at sikre bæredygtig og smidig drift af profilen. Det sker i et ændret sprog- og uddannelseslandskab, som med reformen af læreruddannelsen involverer et nyt sprogfag: dansk som andetsprog og et øget fokus på praktik og praksissamarbejde.

Arbejdet med Sproglærerprofilen har desuden bidraget til at styrke samspillet mellem forskning og uddannelse. Som en del af læreruddannelsen er Sproglærerprofilen naturligt organisatorisk forankret på Læreruddannelsen i Aarhus. Men samtidig har Sproglærerprofilen stået centralt i de sprogdidaktiske forsknings- og udviklingsaktiviteter i VIA, som er forankret i forskningsprogram for Sprog og literacy (<https://www.via.dk/forskning/paedagogik-og-dannelse/sprog-og-literacy>). Her er der – sideløbende med udviklingen af Sproglærerprofilen på Læreruddannelsen i Aarhus – udviklet et forskningsmæssigt fokus på fremmedsprogsdidaktik og sprogundervisning, som siden 2020 har været et af forskningsprogrammets fem prioriterede genstandsfelter. I afsnit 1 redegjorde vi for fem forsknings- og udviklingsprojekter med direkte tilknytning til eller udspring i Sproglærerprofilen; de gengives herunder som tabel 13:

Tabel 13: Understøttende forsknings- og udviklingsprojekter

Projekttitel	Deltagere	Periode	Finansiering
Sprogligt boost i tysk - et nyskabende samarbejde mellem læreruddannelsens og universitetets sprogfag (del I)	<ul style="list-style-type: none"> • Juljana Hjorth Jakobsen, VIA • Line Møller Daugaard, VIA • Julia Feller, AU • Katja Gorbahn, AU 	2019-20	NCFF, Det Nationale Center for Fremmedsprog
Sprogligt boost i tysk - et nyskabende samarbejde mellem læreruddannelsens og universitetets sprogfag (del II, tillægsprojekt)	<ul style="list-style-type: none"> • Juljana Hjorth Jakobsen, VIA • Line Møller Daugaard, VIA • Julia Feller, AU 	2021	NCFF, Det Nationale Center for Fremmedsprog
Ud med sproget! Et digitalt Sprogligt boost i fransk på tværs af læreruddannelse og universitet	<ul style="list-style-type: none"> • Nina Hauge Jensen, VIA • Line Møller Daugaard, VIA • Bente Mosgaard Jørgensen, AU 	2021	NCFF, Det Nationale Center for Fremmedsprog

Spansklærere på sprogvisit	<ul style="list-style-type: none"> • Ida Gyde, VIA • Line Møller Daugaard, VIA • Spansklærere i folkeskole, ungdomsskole, modersmålsundervisning og ungdomsuddannelse 	2020-22	NCFF, Det Nationale Center for Fremmedsprog
Spansk i efterskolen	<ul style="list-style-type: none"> • Ida Gyde, VIA 	2022-24	VIA University College, forskningsprogram for Sprog og literacy

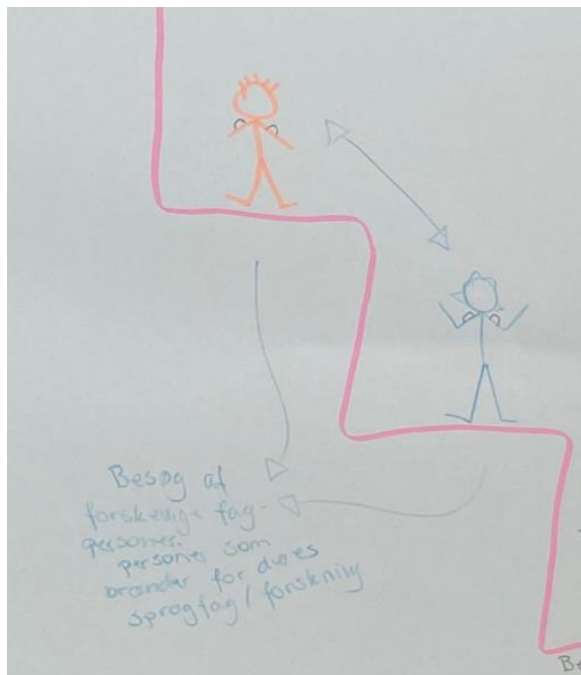
Ud over disse er der i forsøgsperioden gennemført en række øvrige forsknings- og udviklingsprojekter og -aktiviteter på fremmedsprogsområdet – med forankring i forskningsprogram for Sprog og literacy og med relevans for arbejdet med Sproglærerprofilen. Det gælder eksempelvis projekter om:

- grammatikundervisning og grammatikdidaktik i grundskole og læreruddannelse (se fx <https://videnomlaesning.dk/projekter/gramma3/> og (<https://tidsskrift.dk/SLP/article/view/138294>))
- digitale teknologier i grundskolens fremmedsprogsundervisning (<https://tidsskrift.dk/spr/article/view/136084/180756> og <https://ncff.dk/didaktisk-udvikling-viden-og-behov/digitale-teknologier-i-fremmedsprogsundervisningen>)
- multilingvale og multikulturelle tekster i sprogundervisningen (<https://www.ucviden.dk/da/publications/litter%C3%A6r-mangfoldighed-i-sprogfag-med-multikulturelle-og->)
- tværsproglighed i læreruddannelsen (<https://viden.ncff.dk/ncff/tvaersproglighed-i-laereruddannelsen>)
- behovsundersøgelse blandt engelskundervisere på tværs af uddannelsessystemet (https://ncff.dk/fileadmin/NCFF/Dokumenter/Behovsundersoegelse_i_engelsk_VIA_og_NCFF_august_2020.pdf)

Aktuelt pågår projekter, der belyser engelskfagets prøveformer, engagerende litteraturundervisning i tysk og engelsk samt et ph.d.-projekt om læse- og skrivevanskeligheder i engelskundervisningen på mellemtrinnet. Gennem et – tilsigtet og organisatorisk understøttet – personsammenfald mellem undervisere på Sproglærerprofilen og videnmedarbejdere i forskningsprogram for Sprog og literacy sikres det, at ny forsknings- og udviklingsviden smidigt bringes i spil i undervisningen på Sproglærerprofilen. Samtidig bidrager aktiviteterne i

En tredje gruppe studerende har valgt at udforme deres planche som en trappe, hvor der på hvert trin er tegnet tændstiksfigurer, der illustrerer, hvordan de som studerende oplever Appetit på sprog og Sproglærerprofilen. Midt på trappen optræder studerende, der gennem Appetit på sprog udvikler større muskler gennem "besøg af forskellige fagpersoner som brænder for deres sprogfag/forskning" (figur 4).

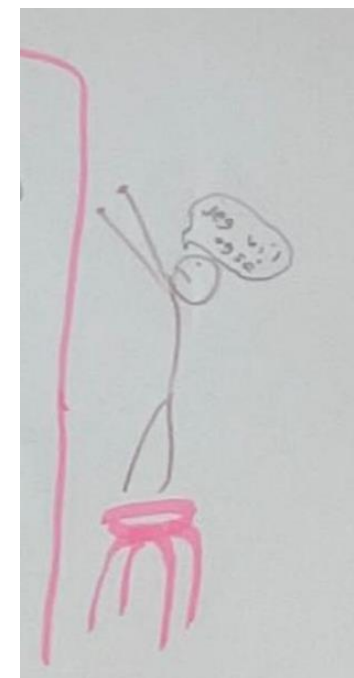
Øverst på trappen er der – under en strålende sol – afbildet en begejstret studerende, der med løftede armene jubler over "Alt din nye lækre viden" (figur 5). Dette står i skarp kontrast til frustrerede lærerstuderende, der *ikke* har valgt Sproglærerprofilen. En af disse er tegnet ved foden af trappen, hvor han/hun frustreret rækker ud efter de studerende på Sproglærerprofilen og siger "Jeg vil også" (figur 6). Til højre for trappen ses en grædende regnsky med forklaringen "En trist periode for en, der ikke har valgt sproglærer" (figur 7 på næste side).

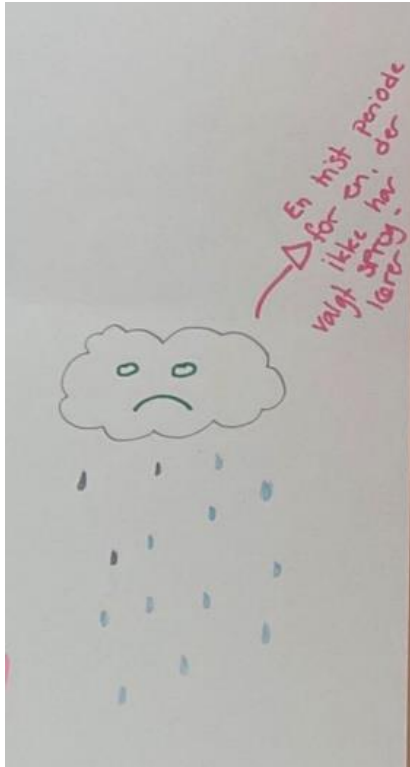
Figur 4: Engagerede fagpersoner

Figur 5: Lækker ny viden

Figur 6: Jeg vil også

Figur 7

Vi glæder os over de lærerstuderendes kreative og positive evalueringer, som udgør et vigtigt afsæt for vores fremadrettede arbejde med at konsolidere og videreudvikle Sproglærerprofilen på Læreruddannelsen i Aarhus efter forsøgsperioden.

Som afslutning på dette sidste notat i forbindelse med friuddannelsesforsøget vil vi gerne takke Uddannelses- og Forskningsministeriet for godt samarbejde og stor imødekommenhed gennem forsøgsperioden. Friuddannelsesforsøget har været en frugtbar ramme for at udvikle det fundament, som fremtidens Sproglærerprofil står på – til gavn for læreruddannelsen, skolen og det samlede sproglige økosystem på tværs af uddannelsessystemet.